

UNIVERZITET U TUZLI

Filozofski fakultet

Odsjek: Bosanski jezik i književnost

STUDIJSKI PROGRAM

II ciklusa studija za akademsku 2012/13. godinu

LINGVISTIKA BOSANSKOG JEZIKA

Dr. Tihomila Markovića 1, 75 000 Tuzla, Tel.: 00387 (0)35 306 330, 306 331, Fax.: 306 332,
<http://www.ff.untz.ba/>

Obavezni sadržaji studijskog programa koji se realizira od akademske 2012/13. godine

Opći dio

1. Stručni i akademski naziv koji se stiče završetkom studija I ciklusa

Kandidat nakon završetka studija II ciklusa Lingvistika bosanskog jezika može steći akademsko zvanje magistra bosanskog jezika i književnosti – usmjerenje *lingvistika bosanskog jezika*.

2. Uslovi za upis na studijski program

Pravo upisa na studijski program II ciklusa imaju sva lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odgovarajući dodiplomski studiji su studiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti koji su diplomu stekli na Univerzitetu u Tuzli i srodnim univerzitetima u zemlji i inozemstvu.

3. Naziv i ciljevi studijskog programa

Naziv studijskog programa: Lingvistika bosanskog jezika

Ciljevi ovoga ciklusa studija su:

- 1) usvajanje znanja o strukturi i sistemu povijesnih i savremenih vrijednosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika;
- 2) razvijanje interesa i upoznavanje studenata sa bosaničnim tekstovima u historiji bosanskoga književnog jezika kao i primjenu istih za nastavni proces u školama i za naučno istraživanje;
- 3) osposobljavanje za naučno-istraživački rad;
- 4) usvajanje znanja o povijesnoj i savremenoj akcenatskoj situaciji u Bosni i Hercegovini
- 5) usvajanje znanja iz leksikologije bosanskog jezika.

4. Trajanje drugog ciklusa i ukupan broj ECTS bodova

Studijski program II ciklusa Lingvistika bosanskog jezika traje jednu akademsku godinu. Nastava se izvodi tokom dva semestra (zimski i ljetni) u toku ove jedne akademske godine, a svaki semestar traje 15 sedmice. U toku ove akademske godine student sluša 5 predmeta, koji ukupno nose 38 ECTS, dok izrada završnog magistarskog rada iznosi 22 ECTS. Tako student stiče ukupno 60 ECTS kredita da bi stekao predviđeno akademsko zvanje.

Predmeti na studijskom programu nose odgovarajući broj kredita što je utvrđeno nastavnim planom i programom. Nastava je preraspoređena tako da se 4 predmeta izvode u zimskom semestru kroz 16 sati nastave sedmično (240 sati kontakt nastave u semestru), a u ljetnom semestru se jedan predmet kroz 4 sata nastave sedmično (60 sati nastave ukupno u prvom dijelu II semestra). Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem

statusa studenta drugog ciklusa. Završni magistarski rad boduje se sa 22 ETCS. Ukupan broj kredita koji student treba skupiti na kraju master studija Lingvistika bosanskog jezika studija je 60 ETCS po godini odnosno 30 ETCS po semestru.

4. Kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom)

Tokom studija II ciklusa Lingvistika bosanskog jezika student/ica stiče slijedeće **kompetencije i vještine**:

- Sistematično razumijevanje i savladavanje teorijskih i praktičnih znanja iz savremenog bosanskog jezika i to tako što student/ica nadograđuje i produbljuje prethodno stečena znanja;
- Sticanje mogućnosti i osnova za dalju primjenu i razvoj samostalnih ideja, projekata i istraživačkog rada, uz adekvatne znanstvene, metodološke, jezične i tehnološke kompetencije;
- Sposobnost primjene teorijskih i praktičnih znanja i vještina potrebnih za djelovanje u širem domaćem i međunarodnom kontekstu javnog rada na pitanjima jezika, kulture, obrazovanja i društvenog razvoja;
- Sposobnost prenošenja zaključaka, znanja i razmišljanja o raznim pitanjima povijesne i savremene kulturne i književno-jezičke produkcije u bosanskohercegovačkom i južnoslavenskom kontekstu;
- Sposobnost primjene znanja i razumijevanja u praksi, kroz sposobnost rješavanja raznovrsnih problema, stručne i naučne prirode, te u interdisciplinarnom kontekstu, kroz prilagodbu novim situacijama na kreativan i samoinicijativan način;
- Sposobnost integrisanog znanja i bavljenja složenim problemima na radnom mjestu, uključujući i voditeljske sposobnosti, kroz donošenje utemeljenih sudova, kritiku i samokritiku, timski rad, vrednovanje drugih, te razmišljanje o etičkim i društvenim odgovornostima vezanim za primjenu svojih znanja i sudova;
- Interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative koji daju doprinos promjeni i razvoju u širem društvenom kontekstu;
- Sposobnost konceptualnog i apstraktnog razmišljanja u polju humanističkih i društvenih nauka, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se studentu omogućava kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada u oblasti bosanskog jezika, po pitanju procjene različitih metodologija, formiranja kritičkog mišljenja i ponude alternativnih rješenja;

- Sposobnost podizanja svog znanja na viši nivo i produblivanja razumijevanja u polju bosanskog jezika, pri čemu se kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj;
- Vještine učenja koje studentima omogućavaju da nastave obrazovanje kroz studij III ciklusa u polju lingvističke nauke na način koji će u većini biti samousmjeren i autonoman.

-

Specifične kompetencije koje student/ica stiče nakon master studija *Lingvistika bosanskog jezika* su:

- Jezična analiza bosanskog jezika raznih žanrova na nezavisan i relevantan način
- Izražavanje ideja, informacija i argumenata koncizno i jasno u pismenoj i usmenoj formi
- Upotreba visoko razvijenih vještina analize i kritičkog promišljanja
- Sposobnost istraživanja, procjenjivanja i upotrebe relevantnih znanstvenih informacija i kreativnih empirijskih materijala, u svim vidovima njihovog studentskog rada.
- Proizvodnja, priznavanje i poštivanje kreativnih i originalnih oblika misli i izražaja,
- Nezavisni rad na projektima koji uključuju kompleksne ideje
- Efektivan rad kao dio tima, odnosno kolaborativnih grupa u raznim kontekstima i sa raznim vrstama zadataka, prema zahtjevima pojedinih kolegija i cjelokupnog studija

Samoinicijativni rad na temi iz povijesti jezika po vlastitom izboru.

6. Uslovi prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija

Student može preći na studijski program II ciklusa *Lingvistika nastave bosanskog jezika* sa bilo kojeg drugog istog ili srodnog studijskog programa II ciklusa ukoliko ispunjava uslove za upis ovog studijskog programa, odnosno da ima završen odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odluku o srodnosti studijskog programa donosi Vijeće studijskog programa. Pri tome se priznaju ostvareni ECTS bodovi na prethodnom studijskom programu. Vijeće studijskog programa određuje broj ostvarenih ECTS bodova za svaki kolegij pojedinačno.

7. Lista nastavnih predmeta i broj sati potreban za njihovu realizaciju, te pripadajući broj ECTS bodova

Univerzitet u Tuzli

Filozofski fakultet

Studijski odsjek: BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Jednogodišnji studiji II ciklusa

MASTER STUDIJI (60 ECTS)

LINGVISTIKA BOSANSKOGA JEZIKA (akademski master studij)

PETA GODINA	ZIMSKI SEMESTAR				LJETNI SEMESTAR			
Predmet	P	A	L	ECT S	P	A	L	ECT S
Bosanični tekstovi u historiji bosanskoga jezika	3	1	0	8				
Akcentologija	3	1	0	7				
Jezička struktura bosanskoga, hrvatskog i srpskog jezika	3	1	0	8				
Metodologija NIR-a u lingvistici	3	1	0	7				
UKUPNO OBAVEZNIH				30				
UKUPNO				30				
Leksikologija					3	1	0	8
Završni rad								22
UKUPNO								30

8. Uslovi upisa u sljedeći semestar, te način završetka studija

Da bi kandidat stekao uvjet upisa u sljedeći semestar treba imati odslušan i ovjeren prethodni semestar.

9. Način izvođenja studija

Drugi ciklus studij na Odsjeku za bosanski jezik i književnost, usmjerenje *Lingvistika bosanskog jezika* u akademskoj 2012/13. godini trajat će dva semestra. Nastava će obuhvatiti predavanja, vježbe, seminare, te ovisno o silabusu određenog kolegija i terenska istraživanja.

10. Druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa

Opis programa

II ciklus studija

Nastavni program- dodatak glavnoj listi predmeta

Usmjeravajući modul: LINGVISTIKA BOSANSKOGA JEZIKA (akademski master studij)

KKUT 01	Bosanični tekstovi u historiji bosanskoga jezika	60 sati	8 ECTS
		3+1 kontakt sati	
<p>Cilj: Cilj je predmeta upoznati i razviti interes studenata sa bosaničnim tekstovima u historiji bosanskoga književnog jezika kao i primjenu istih za nastavni proces u školama i za naučno istraživanje.</p> <p>Preduvjeti: Staroslavenski jezik, Historija bosanskoga književnog jezika, Historija bosanskoga standardnog jezika, Historijska gramatika, Historija bosanskoga jezika</p> <p>Sadržaj: Jezik kao sistem i jezik kao standard. Prva stoljeća pismenosti. Pisana riječ u Bosni i Hercegovini. Transliteracija i transkripcija ćirilčnih i bosaničnih tekstova. Bosanična epigrafika (transliteracija). Kodeksi (transliteracija). Bosanični pravni tekstovi (transliteracija). Ustrojstvo bosaničnih tekstova: skupovi tekstova raznolikih po jeziku i po funkciji. „Parcijalna metoda“ – pojedinačna analiza svakoga teksta na grafijsko-ortografskoj, fonološkoj i morfološkoj razini, s nekim napomenama o tvorbi riječi i sintaksi i objedinjavanje rezultata. „Sintetička metoda“ – analiza svih tekstova s polazišta da su oni jedinstveno jezično ostvarenje. Odnos staroslavenskih jezičnih osobina i osobina bosanskih idioma s obzirom na starinu teksta, porijeklo pisca (pisara, klesara), mjesto nastanka teksta i njegovu funkcionalnu usmjerenost. Interferiranje štokavskih i staroslavenskih elemenata u srednjovjekovnim bosaničnim tekstovima Staroslavensko i starobosansko u bosaničnim srednjovjekovnim tekstovima. Starobosanski i bosanski elementi u historiji bosanskoga jezika.</p> <p>Nosilac: Dr. sc. Amira Turbić-Hadžagić, doc.</p> <p>Literatura</p> <ol style="list-style-type: none">1. Jahić, Dževad, 1999, Trilogija o bosanskom jeziku, Linguos, Sarajevo.2. Grupa autora, Pisana riječ u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 1983.			

3. Turbić-Hadžagić, Amira, 2009. Deklinacija glavnih brojeva u bosansko-humskim pravnim tekstovima od 12. do 15. stoljeća, *LINGUA MONTENEGRINA. Časopis za jezikoslovna, književna i kulturna pitanja*, 4, Cetinje, 147-157.
4. Turbić-Hadžagić, Amira, 2005. Latinična transliteracija krajišničkih pisama, *Gradovrh, Časopis za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja*, Matica hrvatska, god. II, br. 2, Tuzla, (115-120)
5. Turbić-Hadžagić, Amira, Turbić-Hadžagić, Amira, 2006. Jezične osobitosti krajišničkih pisama 17. stoljeća, *Riječki filološki dani, knj. 6*, (Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa Riječki filološki dani održanoga u Rijeci od 18. do 20. studenoga 2004), Rijeka, ISBN 953-6104-51-2, (285-296)
6. 2010, Jezične osobitosti bosaničnih pravnih dokumenata iz 15. stoljeća pisanih u "Sutisci", Zbornik radova, *Stoljeća Kraljeve Sutjeske, Kraljeva Sutjeska-Sarajevo*, str. 33-51.
7. Truhelka, Ćiro, 1889, Bosančica. Prinos bosanskoj paleografiji, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu* I (4), 79.
8. Grupa autora, 1989, *Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina, 1189-1989*, ANUBiH, Posebna izdanja, knjiga XC, Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 23.
9. Kuna, Herta, 1973, Bosanski rukopisni kodeksi u svjetlu južnoslavenskih redakcija staroslavenskog jezika, *Izdanja Muzeja grada Zenice*, sv. 3, str. 89-102.
10. Jerković, Vera, 1975. *Paleografska i jezička ispitivanja o Čajničkom jevanđelju*, Novi Sad: Matica srpska.
11. Turbić-Hadžagić, Amira, 2010. Razvoj poluglasa u nekim bosansko-humskim poveljama *Bosanski jezik. Časopis za kulturu bosanskoga književnog jezika*, br. 7, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, ISSN 1512-5696, (117-124)
12. Dizdar, Mak, 1966. Stari bosanski tekstovi, Sarajevo.

Ispit: 1. Izrada i javna odbrana istraživačkoga seminara na zadanu temu i 2. Usmeni ispit

KKUT 02	AKCENTOLOGIJA	60 sati	7 ECTS
		3+1 kontakt sati	

Cilj: Usvajanje znanja o povijesnoj i savremenoj akcenatskoj situaciji u Bosni i Hercegovini

Preduvjeti: Nema preduvjeta

Sadržaj: Akcentologija kao dio nauke o jeziku i njezin razvoj; Priroda akcenata b/h/s. jezika; Akcenatski sistem b/h/s. jezika i njegove jedinice; Distribucija akcenatskih jedinica u standardnom jeziku i organskim idiomima; Akcenatske cjeline; Razvoj akcenata srednjojužnoslavenskog dijasistema. Akcenatske paradigme riječi standardnom jeziku I organskim idiomima. Akcent rečenice.

Način izvođenja nastave: predavanja, vježbe, seminari

Nosilac: Prof. dr. Refik Bulić

Predispitne obaveze: seminarski rad

Ispit: usmeno

Literatura

1. Barić, Eugenija i dr. (1997), Hrvatska gramatika, Školska knjiga, Zagreb
2. Bulić, Refik (2009), Rječnik pravbopisnih, obličkih I akcenatskih nedoumica u standardnome bosanskom jeziku, Bosanska riječ, Tuzla
3. Daničić, Đuro (1925), Srpski akcenti, Beograd
4. Ivšić, Stjepan (1911), Prilog za slavenski akcent, Rad JAZU, knj. 187, Zagreb
5. Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), Gramatika bosanskoga jezika, Dom štampe, Zenica
6. Lehiste, I., P. Ivić (1996), Prozodija reči i rečenice u srpskohrvatskom jeziku, Novi Sad
7. Mulić, Malik (1985), Pregled ruske i srpskohrvatske akcentuacije, Veselin Masleša, Sarajevo
8. Nikolić, Berislav (1970), Osnovi mlađe novoštokavske akcentuacije, Beograd
9. Peco, Asim (1985), Osnovi akcentologije srpskohrvatskog jezika, Naučna knjiga, Beograd
10. Stevanović, Mihailo (1975), Savremeni srpskohrvatski jezik I, Naučna knjiga, Beograd
11. Vukušić, Stjepan, Ivan Zoričić, Marija Grasselli-Vukušić, 2007. *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku*, Nakladni zavod Globus, Zagreb

KKUT 03 JEZIČKA STRUKTURA BOSANSKOG, HRVATSKOG I SRPSKOG JEZIKA	45 sati	8 ECTS
	3+1 kontakt sati	

Cilj: Usvajanje znanja o strukturi i sistemu povijesnih i savremenih vrijednosti b/h/s. jezika.

Preduvjeti: Nema preduvjeta

Sadržaj: Nivoi jezičke strukture i njihove jedinice; Fonemi i alofoni u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku; Distribucija fonema u standardnim idiomima štokavskog narječja (struktura sloga, konsonantske grupe, ograničenja u distribuciji fonema, alternacije fonema); Morfološke kategorije (kategorija riječi, kategorija broja, kategorija padeža, kategorija roda, kategorija vida, kategorija stanja, kategorija lica, kategorija vremena, kategorija načina); Osnovne karakteristike tvorbe riječi u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku; Gramatičko ustrojstvo proste rečenice (članovi rečeničnog ustrojstva i njihovi međusobni odnosi); Složene rečenice i odnosi klauza u njima.

Nosilac: Prof. dr. Refik Bulić

Literatura

1. Babić, Stjepan (1986), Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku, JAZU, Zagreb
1. 2. Babić, Stjepan, Dalibor Brozović i dr. (1991), Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika, HAZU – Globus, Zagreb
2. 3. Barić, Eugenija i dr. (1997), Hrvatska gramatika, Školska knjiga, Zagreb
3. 4. Brozović, Dalibor (1971–1972), O alofonskoj problematici u hrvatskoj ortoepiji (Fonemi i alofoni u standardnome hrvatsko-srpskom jeziku), Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, god. 10, sv. 9, Zadar
4. Bulić, Halid (2011), Iz morfologije i sintakse savremenog bosanskog jezika, Slavistički komitet, Biblioteka *Bosnistika*, knjiga 5, Sarajevo
5. Ivić, Milka (1983), Lingvistički ogledi, Prosveta, Beograd
6. Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), Gramatika bosanskoga jezika, Dom štampe, Zenica
7. Jelaska, Zrinka (2004), Fonološki opisi hrvatskoga jezika: glasovi, slogovi, naglasci, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
8. Katičić, Radoslav (1986), Sintaksa hrvatskoga književnog jezika: Nacrt za gramatiku, JAZU – Globus, Zagreb
9. Kovačević, Miloš (1992), Kroz sintagme i rečenice, Svjetlost, Sarajevo
10. Palić, Ismail (2007), Sintaksa i semantika načina, Bookline, Sarajevo
11. Pranjković, Ivo (1993), Hrvatska skladnja, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
12. Silić, Josip (1984), Od rečenice do teksta, Liber, Zagreb
13. Silić, Josip, Ivo Pranjković (2005), Gramatika hrvatskoga jezika, Školska knjiga, Zagreb
14. Smailović, Ismet (1977), Glas h i njegove zamjene u savremenom srpskohrvatskom jeziku, Radovi Instituta za jezik u Sarajevu, knj. IV, Sarajevo
15. Stevanović, Mihailo (1975), Savremeni srpskohrvatski jezik I i II, Naučna knjiga, Beograd
16. Peco, Asim (1985), Osnovi akcentologije srpskohrvatskog jezika, Naučna knjiga, Beograd

Ispit: Pisanje seminarskog rada i usmeni ispit

KKUT 04 METODOLOGIJA NIR-a U LINGVISTICI	60 sati	7
	3+1 kontakt sati	

Cilj: Cilj je kolegija upoznati studente sa naučno-istraživačkim radom u lingvistici.

Preduvjeti: Poznavanje rada na računaru.

Sadržaj: Metodologija i istraživačke metode u lingvistici. Oblici naučnog mišljenja u lingvistici. Kategorizacija publikacija u lingvistici. Pripreme za pisanje naučnoga rada u lingvistici. Izbor naslova, Abstrakt, Uvod, Glavni dio, Zaključak. Prikupljanje građe u lingvistici. Organizacija i raspored prikupljene građe u lingvistici. Redigovanje rukopisa u lingvistici. Dokumentarna podloga rukopisa. Stilske odlike i gramatička korektnost. Forme pisanja u lingvistici i filologiji. Usmena prezentacija. Usmeno naučno komuniciranje. Završni rad: pisanje. Doktorska disertacija. Slanje rukopisa za objavljivanje.

Nosilac: Dr. sc. Amira Turbić-Hadžagić, doc.

Literatura

1. Šamić. Midhat, 1990, Kako nastaje naučno djelo, Sarajevo.
2. Cuba, Lee & Cocking, 1977, How to write about the social sciences, London.
3. Škarić, Ivo, 2005, Temeljci umenoga znanstvenog komuniciranja, Zagreb.

Ispit: 1. Pisanje naučnoga i stručnoga rada, prikaza i recenzije

2. Usmeni ispit

KKUT 05 LEKSIKOLOGIJA	60 sati	8 ECTS
	3+1 kontakt sati	
Cilj: Cilj je predmeta da upozna i razvije interese studenata za leksikologiju.		

Preduvjeti: Opća lingvistika, Etimologija riječi

Sadržaj: Jednoznačnost i višeznačnost leksema. Sinonimija. Antonimija. Homonimija. Vremenska, funkcionalna i područna raslojenost leksika. Leksičko posuđivanje i prilagodba posuđenica. Purizam i jezična kultura. Imena. Tvorba riječi. Tvorba imenica, pridjeva i priloga. Tvorba glagola. Frazem, podrijetlo i vrste. Leksikografija. Rječnici jezika u Bosni i Hercegovini.

Nosilac: Dr. sc. Marica Petrović, doc.

Literatura

1. Zgusta, Ladislav, (2006), Lexicography then and now, Tübingen, Max Niemeyer
2. Samardžija, Marko, (1995), Leksikologija hrvatskoga jezika, Zagreb, Školska knjiga
3. Šipka, Danko, (1998), Uvod u leksikologiju i srodne discipline, Novi Sad, Matica srpska
4. Dragičević, Rajna, (2007), Leksikologija srpskog jezika, Beograd, Zavod za udžbenike

Ispit: Esej (seminarska radnja) i usmeni ispit